

(26) U: »Kolikokrat je 9 centimetrška daljica daljša od 6 centimetrške?«

X: »Hm .. v bistvu ... mislim, da ena cela ... ena in polkrat.«

V gornji izjavi lahko kot vljudnostno strategijo prepoznamo uporabo glagola *misliti* (»mislím, da ...«), ki glede na to, da gre v šoli pri odgovarjanju predvsem za izražanje znanja, v katerega je učenec prepričan (*vem*, da je ...), izraža zmanjšano stopnjo prepričanosti. Zanimivost gornje izjave je v tem, da vljudnost (zmanjševanje stopnje ogrožanja integritete) ni namenjena učitelju, temveč samemu sebi. Učenec bi z napačnim odgovorom ogrozil svojo integriteto in se pred tem z omenjeno jezikovno strategijo vnaprej zavaruje: s tem, ko v potencialno nepravilni odgovor ni povsem prepričan, je manj huda tudi njegova napaka, saj v pravilnost odgovora ni popolnoma prepričan prav zato, ker sumi, da ni pravilen. Glede na to, da bi pravilnost odgovora potrdila/okrepila njegovo pozitivno integriteto, izbrana strategija (neprepričanost v pravilnost odgovora) slednjo (pozitivno integriteto) potencialno celo ogroža. Vendar se govorniku neprepričanost v pravilnost odgovora očitno zdi manjše zlo kot prepričanost v napačen odgovor. Zato lahko mimogrede gornji primer navedemo tudi kot dober dokaz racionalnosti jezikovne rabe.

Naslednjih nekaj strategij se bo nanašalo na poskuse čim manjšega obremenjevanja sogovorca (čim manjšega oviranja njegove pravice do svobodne odločitve o delovanju in gibanju).

(27) »Fotokopirni stroj se kvari in kopije niso najboljše. Verjetno bi vas preveč motilo, če bi morali najprej skupaj popraviti nekaj besed?«

Gornja izjava vsebuje relativno visoko vljudnostno strategijo. Ne le, da je naveden vzrok za učiteljevo nemoč, da priskrbi kakovostne fotokopije, tudi njegov interes, da se jih vendarle uporabi, je ubeseden na tak način (kot *prošnja*), da mu niti v interpretaciji primera ne bi mogli reči *zahteva*. Govorno dejanje lahko prepoznamo kot indirektno, saj je na ravni slovnice to zgolj vprašanje, ki bi zahtevalo odgovor, ne pa tudi izvršitve dejanja (popravljanja napak). Nadalje je strategija, ki jo želimo izpostaviti na tem mestu, močno izražen pesimizem – »verjetno bi vas preveč motilo« –, torej vnaprejšnje učiteljevo pričakovanje negativnega odgovora. S tem bi učitelj pravzaprav lahko priznal neupravičenost svoje *prošnje* in še toliko bolj zvišal upravičenost negativnega odgovora učencev oz. učence odrešil neugodnega položaja, v katerem se lahko znajdejo ob zavrnitvi učiteljevih zahtev.